

การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลาตำบลหนองไฮ
อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามปี ๒๕๕๘

นางกัญญา แยมพุง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลา ตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลา ตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมายคือผู้ป่วยโรคหืดผู้ใหญ่ขึ้นทะเบียนที่โรงพยาบาลวาปีปทุมที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของรพ.สต.บ้านนาเลา ดำเนินการศึกษาโดยใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า มีผู้ป่วยรายใหม่ขึ้นทะเบียนรับการรักษา มี CPG ที่ชัดเจนมีการติดตามดูแลต่อเนื่องโดยทีมสหวิชาชีพบุคลากรทุกคนใน รพ.สต.มีความรู้และพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอและมีการวิเคราะห์ข้อมูล ติดตามประเมินผลเป็นรายบุคคล ทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืด เนื่องจากพบว่ามีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลลดลง ไม่มีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลซ้ำภายใน ๒๘ วันและมีผู้ป่วยที่มาพ่นยาที่ห้องฉุกเฉินของรพ.สต.ลดลง การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดต้องเน้นการใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จ มีทีมสหวิชาชีพและมีการได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย เพราะผู้ป่วยหืดถ้าได้รับการรักษาดูแลที่ถูกต้อง การพ่นยา การกินยา การปฏิบัติตัวที่ดี สามารถลดอัตราการนอนโรงพยาบาลและสามารถใช้ชีวิตได้เช่นคนปกติ

บทนำและความเป็นมา

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านนาเลาตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน มีผู้ป่วยโรคหืดผู้ใหญ่ขึ้นทะเบียนที่โรงพยาบาลวาปีปทุมในเขตรับผิดชอบของรพ.สต.บ้านนาเลา ทั้งหมด ๓๗ ราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลในปี ๒๕๕๗ มีผู้ที่อาการกำเริบต้องนอนในโรงพยาบาลจำนวน ๘ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๒๑.๖๒ ซึ่งตามเกณฑ์ของ สปสช. ได้กำหนด อัตราการรับไว้รักษาในโรงพยาบาล (Admission rate) ด้วยโรคหืดน้อยกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ ๖ มีอัตราการนอนโรงพยาบาลซ้ำภายใน ๒๘ วันจำนวน ๒ รายคิดเป็น ร้อยละ ๒๕ ซึ่งตามเกณฑ์ของ คป.สอ.วาปีปทุม ได้กำหนด อัตราการนอนโรงพยาบาลซ้ำภายใน ๒๘ วัน ด้วยโรคหืดน้อยกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ ๗ มีผู้ป่วยมีอาการกำเริบที่ต้องมาพ่นยาที่ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทั้งหมด ๑๘๐ ครั้งคิดเฉลี่ย ๔.๘ ครั้งต่อคนซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหืด

ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจึงได้คิดหาแนวทางที่จะดูแลในผู้ป่วยหืดโดยเน้นการใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จให้อัตรา Admit เข้าสู่ Zero ให้สามารถดูแลตัวเองได้ได้รับการรักษาตามแนวทางการรักษา GINA Guideline ถูกต้อง เพื่อจะได้คุมอาการได้ ที่ไม่ต้องนอนโรงพยาบาลบ่อยๆและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามปกติสุขเหมือนคนทั่วไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลา ตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลา ตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามปี ๒๕๕๘ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยโรคหืดผู้ใหญ่ขึ้นทะเบียนที่โรงพยาบาลวาปีปทุมที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของรพ.สต.บ้านนาเลา ดำเนินการศึกษาโดยใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จคือ๑)เน้นการเข้าถึงบริการครอบคลุมมากขึ้น๒)มี CPG ที่ชัดเจนเพื่อการวินิจฉัยและการรักษา ๓)ประสานองค์กรแพทย์เกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคให้ชัดเจน๔)ให้การรักษาตามGINA Guideline ๕)การสอนผู้ป่วย : การพ่นยาให้ถูกต้องโดยเภสัชกรการปฏิบัติตัวผู้ป่วยโรคหืดโดยพยาบาล, การบริหารปอดโดยนักกายภาพบำบัด๖)การติดตามดูแลต่อเนื่องโดยทีมสหวิชาชีพ๗)ระบบการติดตามผู้ป่วยขาดนัดถ้าผู้ป่วยขาดนัด ๒ สัปดาห์ขึ้นไปมีช่องทางติดตามคือโทรติดตามและตามเยี่ยมบ้าน๘)การส่งต่อเพื่อการดูแลอย่างต่อเนื่องที่บ้านโดยสร้างภาคีเครือข่าย(Mr.โรคหืด) ๙)การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ทันสมัยมีการอบรมวิชาการพยาบาลทั้งภายในและส่งอบรมวิชาการภายนอกอบรมสม. เชี่ยวชาญโรคหืดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างจนท. ในโรงพยาบาลและรพ.สต. ๑๐)มีการวิเคราะห์ข้อมูลติดตามประเมินผลเป็นระยะๆเพื่อหาโอกาสพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษา

จากการดำเนินการศึกษาโดยใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จ ผลการศึกษาดังนี้ ด้านการเข้าถึงบริการ มีผู้ป่วยรายใหม่ขึ้นทะเบียนรับการรักษา จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๒ ของผู้ป่วย มี CPG ที่ชัดเจน มีแพทย์ที่รับผิดชอบชัดเจน คือแพทย์หญิงญาดา สมานชัย มีการรักษาตาม GINA Guideline มีเภสัชกรสอนการพ่นยาพยาบาลสอนการปฏิบัติตัวผู้ป่วยโรคหืดนักกายภาพบำบัดสอนการบริหารปอดผู้ช่วยแพทย์แผนไทยจัดให้มีการอบสมุนไพรและออกกำลังกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน ในรายที่มีปัญหาจะมีการติดตามดูแลต่อเนื่องโดยทีมสหวิชาชีพและส่งต่อผู้ป่วยให้มีการดูแลต่อเนื่องที่บ้านโดยให้สม.ที่ได้รับการอบรม(Mr.โรคหืด)ดูแล บุคลากรทุกคนใน รพ.สต.มีความรู้ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยและเข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอและมีการวิเคราะห์ข้อมูลติดตามประเมินผลเป็นรายบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในปี ๒๕๕๘ พบว่ามีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาล ๒ รายคิดเป็นร้อยละ ๔.๑๖ จากผู้ป่วยทั้งหมด ๔๘ ราย(รวมรายใหม่อีก ๑๑ ราย) ไม่มีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลซ้ำภายใน ๒๘ วันและมีผู้ป่วยที่มาพ่นยาที่ห้องฉุกเฉินทั้งหมด ๑๓๒ ครั้งเฉลี่ย ๒.๗๕ ครั้งต่อคน

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเลา ตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามปี ๒๕๕๘ดำเนินการศึกษาโดยใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จ และจากการดำเนินกิจกรรมทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืด เนื่องจากพบว่าผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลลดลง ไม่มีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลซ้ำภายใน ๒๘ วันและมีผู้ป่วยที่มาพ่นยาที่ห้องฉุกเฉินลดลง มีผู้ป่วยรายใหม่ขึ้นทะเบียนรับการรักษา มี CPG ที่ชัดเจนมีการติดตามดูแลต่อเนื่องโดยทีมสหวิชาชีพบุคลากรทุกคนใน รพ.สต.มีความรู้และพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอและมีการวิเคราะห์ข้อมูล ติดตามประเมินผลเป็นรายบุคคล

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคหืดต้องเน้นการใช้กิจกรรมบันได ๑๐ ขั้นสู่ความสำเร็จ มีทีมสหวิชาชีพและมีการได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย เพราะผู้ป่วยหืดถ้าได้รับการรักษาดูแลที่ถูกต้อง การพ่นยา การกินยา การปฏิบัติตัวที่ดี สามารถลดอัตราการนอนโรงพยาบาลและสามารถใช้ชีวิตได้เช่นคนปกติ

เอกสารอ้างอิง

- ๑.ชาญชัย จันทน์วรชัยกุล. ผลลัพธ์ของการจัดคลินิกโรคหืดอย่างง่ายในโรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. ศรีนครินทร์เวชสาร ๒๕๕๐; ๒๒:๔๔๙-๔๕๘
- ๒.รักษ์พงศ์เวียงเจริญ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรคหืด ในคลินิกโรคหืดโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี ๒๕๕๓; ๑๘:๕๓-๖๑
- ๓.วัชรรา บุญสวัสดิ์. โรคหืด (Asthma). In: นิธิพัฒน์เจียรกุล, ed. ตำราโรคระบบการหายใจ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๕๐; ๔๔๔-๔๕๕